

UOT 94(479.24); UOT 94

RAUF QURBANOV

Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı
qurbanovrauf7@gmail.com

TÜRKİYƏ VƏ RUSIYA MÜNASİBƏTLƏRİNİN AZƏRBAYCANIN QARABAĞ ZƏFƏRİNDƏN SONRAKİ XARİCİ SİYASƏT PRIORİTETLƏRİNƏ TƏSİRİ

DOI: <https://doi.org/10.36719/2708-065X/108/123-127>

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra əldə olunan uğurun daimi və davamlı olması üçün Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətinin əsas prioritetlərinin müəyyən edilməsi vacib əhəmiyyətə malikdir. Cənubi Qafqaz regionunda qədim aktorlar olan Rusiya Federasiyası və Türkiyə Respublikasının Azərbaycan xarici siyasətindəki rolu və təsiri xüsusi önəm kəsb edir. Rusiya tarixin müxtəlif dövrlərində bu regionda mövcud olmuş və burada baş verən hadisələrdə fəal rol oynamışdır. İkinci Qarabağ müharibəsində Türkiyənin Azərbaycana olan mənəvi dəstəyi və əldə olunan uğur onun regiondakı təsirini olduqca artırmış və regionda söz sahibi olan ölkəyə çevirmişdir. Bu hadisə Türkiyənin həm də global sferada nüfuzunun artmasına gətirib çıxarmışdır. Məqalədə Qarabağ zəfərindən sonra Azərbaycanın xarici siyasətindəki sözügedən aspektlər tədqiq edilir.

Açar sözlər: Azərbaycan Respublikası, Türkiyə Respublikası, Rusiya Federasiyası, xarici siyasət, Qarabağ zəfəri.

Giriş. Qarabağ zəfərinin qazanılması, Azərbaycanın beynəlxalq hüquq çərçivəsində tanınan ərazi bütövlüyünün bərpası yolunda ən mühüm addımlardan biri olmuşdur. Bununla yanaşı, Ermənistan tərəfi müharibə gedişində “12 avqust 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyası”nın müharibə zamanı mülki şəxslərin müdafiəsi ilə bağlı müddəalarını pozmuş, mülki obyektlərə hücumlar təşkil edərək sivil əhalinin ölümünə səbəb olan hərbi cinayətlərə yol vermişdir [4]. Müharibə dövründə bir çox ölkələr beynəlxalq platformalarda bu məsələ ilə bağlı fikirlərini ifadə edərək, Ermənistanın hücumlarını müharibə cinayəti kimi qiymətləndirmiş və Azərbaycanın haqlı mübarizəsini dəstəklədiklərini bəyan etmişdir. Türkiyə Respublikası isə bu ölkələr arasında ön sıralarda yer almışdır. Azərbaycanın 2020-ci ilin iyulunda baş verən İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra əldə etdiyi zəfər, regiondakı geostrateji mühitə dərin təsir göstərərək həm dəyişdirici, həm də transformativ rol oynamışdır. Azərbaycan regionda möhkəmlənmiş millət və dövlət quruculuğu ilə daha güclü bir ölkəyə çevrilib. Türkiyə isə özünü regional güc olaraq yenidən təsdiq etdi və müharibə prosesində fəal rol aldı. Türkiyə ictimai rəyi Azərbaycanı xarici siyasətdə ən yaxın ölkə kimi qəbul edir. Türkiyə Ermənistanı Azərbaycan ərazisi olan Qarabağı və yeddi rayonu tərk etməyə və bu torpaqları beynəlxalq hüquqa görə onlara sahib olan Azərbaycana təhvil verməyə çağırırdı [5]. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra atəşkəsə nəzarət etmək üçün Türkiyənin də iştirak etdiyi Türkiyə-Rusiya Birgə Müşahidə Mərkəzində mühüm rol oynayırdı. Bu mərkəzdə bərabər sayda türk və rus əsgəri də daxil olmaqla 120 əsgər xidmət edirdi. Türkiyənin bu rolu Rusiyanı uzun illər hegemonluğu altında saxladığı Cənubi Qafqazda güc imkanlarını artırmağa və maraqlarını maksimuma çatdırmağa sövq edib. Bu vəziyyət Azərbaycan və Türkiyənin regional və global səviyyədə birgə fəaliyyət göstərməsinə, iki qüdrətli aktor arasında münasibətlərin möhkəmlənməsinə səbəb olub.

Əsas hissə. İkinci Qarabağ müharibəsindəki qələbə Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində yeni dövr başlatdı. Hər iki tərəf xarici siyasətdə Cənubi Qafqazdakı geostrateji əməkdaşlığın yeni mərhələsindən bir çox fayda əldə edir və edəcəkdir. Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş 20 faiz torpaqlarının azad edilməsi və bu torpaqların ölkənin iqtisadi sisteminə inteqrasiyası prosesinə start verdi. Bu proses yeni investisiya imkanları yaratmağa başladı. Bu investisiya mühitindən ən çox digər xarici ölkələrlə yanaşı Türkiyənin investisiya təsirinin çox olacağı gözlənilir. Qarabağ münafişəsinə son qoyulması Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, yeni əməkdaşlıqların əsasını qoyacaq. Bu, yeni layihələr və global inkişaf imkanları deməkdir. Azərbaycanın regional müttəfiqi kimi

Türkiyənin bu layihələrdə mühüm fazalarda iştirak edəcəyi mütləqdir. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı imzalanan birgə bəyannamədə Ermənistan ərazisindən keçmək şərti ilə Azərbaycanla Naxçıvan arasında yeni nəqliyyat dəhlizinin açılması nəzərdə tutulurdu. Bu, təkcə Naxçıvanın Azərbaycanın digər bölgələri ilə əlaqəsi üçün deyil, həm də Türkiyənin regionda baş verən iqtisadi proseslərdə daha fəal iştirak etməsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Məhz bu fikir Ermənistanın gələcək siyasi reallıqda Türkiyə və Azərbaycan dövlətləri ilə əlaqələrinin müsbət şəkildə imkanına şərait yaradacaq.

Ermənistan ekspansionist mövqeyindən əl çəksə, onun regionda yeni əməkdaşlıq imkanlarından yararlanması, yeni layihələrdə iştirak etməsi mümkündür. Azərbaycan regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasında bütün tədbirləri görməyə hazırdır. Ancaq Ermənistanın hər hansı əks fəaliyyətində bunun qarşısını alacaq həm diplomatik həm də hərbi gücə malikdir. Ümumilikdə Azərbaycanın Qarabağ Zəfərindən sonra Türkiyə ilə olan münasibətlərin bəzi göstəricilərini sıralamaq mümkündür:

1. Azərbaycan xaricə sərmayə yatırılmasını daha da genişləndirmiş və Türkiyədə böyük vəsaitdə investisiya yatırmışdır;

2. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə mövqeyini daha da möhkəmləndirmiş və Türkiyəyə dəstək olmuşdur;

3. Türkiyənin daxili siyasətində Azərbaycanın humanitar fəaliyyəti getdikcə artmışdır və artmaqdadır;

4. Ordu quruculuğunda əməkdaşlıq daha da inkişaf etmiş və hərbi-müdafiə sənayesində birlikdə istehsal olunacaq silahlar gündəmə gəlmişdir;

5. Türkdilli dövlətlər arasında əməkdaşlığın strukturlaşması baxımından Azərbaycan Qazaxıstan və Türkiyə ilə birlikdə aparıcı rol oynamışdır.

Bütün bunlar Azərbaycan xarici siyasətinin potensialının daha da artmasını göstərən amillərin başında gəlir. Xarici siyasətin uğurla reallaşdırılması milli-dövlət maraqlarının uğurla həyata keçirilməsi üçün əsas prioritetdir. Azərbaycan balanslaşdırılmış xarici siyasət diplomatiyasını müharibədən sonra da uğurla həyata keçirmişdir. Türkiyə daxilində Qarabağ zəfərindən sonra Azərbaycanın balanslaşdırılması xarici siyasətdən Türkiyə yönümlü siyasətə keçid etdiyini bildirən fikirlərdə ortaya çıxmışdır. Bunun təbii hal kimi qarşılanması normaldır. Buna səbəb olaraq Azərbaycan və Türkiyədə yaşayan xalqlar arasında mədəni, irsi, tarixi bağlılıqlar mövcud olduğu demək mümkündür. Xüsusilə, Azərbaycan müstəqilliyini əldə etdikdən sonrakı dövrdə iki ölkə arasında bu əlaqələr daha da möhkəmləndi və bu ümumiləşdi. Müstəqillikdən əvvəl mövcud olan mədəni və sosial əlaqələr dövlətimizin müstəqilliyinin bərpa edilməsindən sonra iqtisadi, diplomatik, hərbi və başqa sferalarda daha da genişlənmişdir. 2020-ci ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Türkiyənin müharibədə Azərbaycanın xeyrinə fəal mövqe tutması nəticəsində iki ölkə arasında münasibətlər “strateji tərəfdaşlıq” səviyyəsinə yüksəldi. Türkiyənin Azərbaycanın xarici siyasətində oynadığı rol 2020-ci ildən sonrakı dövrdə özünü daha qabarıq göstərüb. Türkiyə İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Azərbaycana verdiyi hərbi və diplomatik dəstəyi ilə seçildi və bu dəstək Azərbaycanın Qarabağda qələbəsinin əsas elementlərindən biri oldu. Müharibədən sonra Türkiyənin Qarabağda hərbi müşahidəçi qismində olması və bölgədə mövcudluğunun artması Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətlərində balans axtarışında mühüm elementə çevrilib. Sözügedən ölkələr müxtəlif platformalarda bağlanmış müqavilələrlə onsuz da mövcud olan strateji əlaqələrini daha da dərinləşdirdilər. Məlumdur ki, Rusiya keçmiş sovet məkanında “dondurulmuş münaqişələrdən” istifadə edərək Cənubi Qafqaz regionunu təsiri altında saxlamağa çalışırdı. Bununla belə, Türkiyə regional güc olaraq son zamanlar daha fəal siyasət qurur, Azərbaycanı dəstəkləyir və regionda təsirinin artmasına nail olur. Bununla da Türkiyə Cənubi Qafqaz regionunda hərbi və siyasi təsirini artırmağa imkan yaradır. Hətta Azərbaycan və Türkiyə arasındakı əməkdaşlıq hərbi müttəfiqlik səviyyəsinə qədər yüksəlmişdir. 2021-ci ildə iki ölkə arasında “Şuşa bəyannaməsi” imzalanıb və tərəflər arasında hərbi müttəfiqlik əlaqələri gücləndirilib [1]. Bu bəyannaməyə görə, iki ölkədən birinə hücum olarsa, digəri hərbi və digər sahələrdə kömək edəcək. Əslində bu məzmununa görə müqaviləni həm də “təhlükəsizlik paktı” xüsusiyyətinə malik olduğunu söyləmək olar. Türkiyənin Qarabağda baş verən müharibədə Azərbaycana açıq şəkildə dəstək göstərməsi onun beynəlxalq aləmdə Cənubi Qafqaz mühüm aktorlarından biri olduğu göstərdi. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında quru əlaqəni təmin edəcək Zəngəzur dəhlizinin açılması geosiyasi və geostrateji aspektdən əhəmiyyəti çox vacibdir. Zəngəzur dəhlizinin açılmasında ən böyük faktorlardan

biridə Rusiyadır. Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra Türkiyənin hər iki tərəfə qarşı apardığı balans siyasəti ilə Rusiyanın Zəngəzur dəhlizinin açılmasına münasibətində daha müsbət münasibət gözləmək olar. Qeyd etmək lazımdır ki, yeni dövrdə Qafqaz, Mərkəzi Asiya və Rusiyanın enerji tranzit mərkəzinə çevrilmək məqsədi ilə regionda vacib rol oynayan Azərbaycan Türkiyə və Türk dünyası üçün xüsusi əhəmiyyətə vacibdir. İstər dünyada baş verən iqtisadi proseslər, istər global aktorlarla münasibətlər, istərsə də neftin qiymətinin artmasının təsiri ilə Azərbaycan regionda iqtisadi mövqeyini gündəndən möhkəmləndirir.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra qazanılan qələbədən sonra regionda normallaşmanın başlaması ilə Qərbi dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatların regional münasibətində müəyyən dəyişikliklər müşahidə olundu. Bir çox təşkilat və qurumlar, xüsusilə ATƏT (Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı) və Aİ (Avropa İttifaqı) tərəfindən regional miqyasda enerji, nəqliyyat, infrastruktur və s. sahələrdə aparılacaq araşdırmalara dəstək veriləcəyi açıqlandı. Bu çərçivədə Azərbaycan və Ermənistan liderləri Brüsselin ev sahibliyi ilə iki görüş keçirib. Birincisi 14 dekabr 2021-ci ildə, ikincisi isə 6 aprel 2022-ci ildə Brüsseldə keçirilib. Bir araya gələn bu görüşdə sülh və etimadın artırılması istiqamətində addımların atılması prioritet məsələlər arasında olsa da, sərhəd xətləri, humanitar problemlər, mədənlər, dəmir yolu əlaqələri və yolların bərpası məsələləri də gündəmə gəldi. Görüş zamanı problemin həlli üçün sazişin hazırlanması və birgə komissiyanın yaradılması da müzakirə olundu. Xarici İşlər Nazirliyinin son bəyanatı aprelin 6-da Brüsseldə olub. Keçirilmiş görüşlərin müsbət qarşılandığı da bildirildi. Avropa İttifaqı Şurasının sədri Şarl Mişelin ev sahibliyi ilə Brüsseldə keçirilən bu ikinci görüşün nəticəsi olaraq iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin sülh sazişinə hazırlıq işlərinə başlamaq üçün töhfələr verməsini mühüm hadisə kimi qiymətləndirdi [2].

Azərbaycan-Rusiya münasibətləri daim dəyişən, mürəkkəb, çoxşaxəli və əsasən asimmetrik qarşılıqlı təsirlər toplusu kimi xarakterizə edilə bilər. Vladimir Putin və İlham Əliyevin prezidentlikləri dövründə Azərbaycan və Rusiya arasında pragmatik və tranzaksiya xarakteri daşıyan münasibətlər mövcud olub. Münasibətlər mürəkkəbdir, çünki iki ölkə arasındakı əlaqələr tək bir məsələ ilə məhdudlaşmır, həm dövlətlərarası, həm də transmilli səviyyədə geniş spektrli məsələləri – siyasi, iqtisadi, enerji, hərbi və mədəni – əhatə edir. Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda daim sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün digər ölkələrlə həll yollarının axtarılması, tapılması və həyata keçirilməsində maraqlı olmuşdur. Azərbaycan MDB (Müstəqil Dövlətlər Birliyi) məkanında ən mürəkkəb coğrafiyada yerləşməsinə baxmayaraq Rusiya ilə münasibətlərdə öz müstəqilliyini daim qoruyan, dövlətin milli maraqlarını tamamilə həyata keçirməyə nail olan yeganə lider və qabaqcıl ölkə olmağa nail oldu. Azərbaycan və Rusiya münasibətləri kontekstində iqtisadi əməkdaşlıq sahəsindəki əlaqələrdə olduqca əhəmiyyətlidir. 2021-ci ilin hesabatına görə Azərbaycan və Rusiya dövlətləri arasında baş tutan ticarət dövriyyəsi 2.995.131,31 min Amerika Birləşmiş Ştatları (ABŞ) dolları oldu. 2022-ci ilin fevral ayının 22-də Moskvada İlham Əliyev və Vladimir Putin tərəfindən “Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə” imzalandı [3]. Bu sənəd Azərbaycan və Rusiya arasında olan əlaqələrin bütün sahələrini əhatə edən 43 bənddən ibarət olmuşdur. Bu bəyannamənin əsasında hər iki dövlətin ərazi bütövlüyünə, dövlət sərhədlərinin toxunulmazlığına, ölkə suverenliyinə, hüquq bərabərliyinə və bunun kimi prinsiplərə sadıqlıq prinsipləri durur. Bəyannamədə bir digər sahələr olan ölkələrarası iqtisadi, siyasi, təhsil, müdafiə, sosial və digər sahələrdə də əməkdaşlıq qeyd olunmuşdur. Azərbaycan enerji sahəsindəki strateji mövqeyini Rusiya ilə münasibətlərində balanslaşdırıcı amil kimi də qiymətləndirmək olar. Eyni zamanda bəyannamədə qeyd olunur ki, sülhün və sabitliyin təmin olunması, təhlükəsizliyin təmin olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikası və Rusiya Federasiyası bir-birinə BMT Nizamnaməsi, müxtəlif beynəlxalq müqavilələr və tərəflərdən hər birinin beynəlxalq-hüquqi öhdəliklərini nəzərə almaqla hərbi sahədə yardım göstərilməsi imkanını nəzərdən keçirə bilərdilər. Rusiya ilə enerji əməkdaşlığını davam etdirsə də, Avropa ilə enerji əlaqələrini gücləndirərək Avropa ölkələri üçün xüsusən də Rusiya-Ukrayna müharibəsinin doğurduğu böhran şəraitində vacib rol oynamışdır. 2022-ci ildə Rusiyanın Ukraynaya hücumu 2023-cü ildə də davam etdi və bunun Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə dolayı təsirləri oldu. Azərbaycan bu müharibədə bitərəf qalmaq seçdi və Ukraynaya humanitar yardım göstərdi. Bu siyasəti Azərbaycanın xarici siyasətdə balans strategiyasının tərkib hissəsi kimi də qiymətləndirmək olar. Azərbaycan Rusiya ilə strateji münasibətlərini qoruduğu kimi, Qərblə də münasibətlərini inkişaf etdirməyə davam etdi.

Nəticə. Qarabağ Zəfəri Azərbaycanın xarici siyasətinə və regional mövqeyinə dərin təsirlər göstərdi. Bu zəfərdən sonra regionda xarici siyasətin yenidən qurulmasına səbəb oldu. Türkiyə bu qələbə ilə bölgədəki nüfuzunu artırdı və strateji əhəmiyyətli rol oynamağa davam etdi. Türkiyənin hərbi və diplomatik sahədə mənəvi dəstəyi Azərbaycanın qələbəsinə böyük töhfə verdi və Ankaranın Cənubi Qafqazda nüfuzunu möhkəmləndirdi. Azərbaycan başda Türkiyə və Rusiya olmaqla, önəmli ölkələrlə münasibətlərini yenidən formalaşdırdı. Bu prosesdə Azərbaycan həm Türkiyə ilə strateji tərəfdaşlığını gücləndirdi, həm də Rusiyanın regionda təsirini tarazlaşdırmaq üçün addımlar ataraq daha müstəqil xarici siyasət qurmaq imkanı əldə etdi. Əldə olunan qələbədən sonra Türkiyə ilə əlaqələr daha əhatəli strateji əməkdaşlığa çevrildi. İki ölkə arasında hərbi, iqtisadi və mədəni əlaqələrin möhkəmlənməsi Azərbaycanın xarici siyasət prioritetlərində bilavasitə öz əksini tapıb, Türkiyənin Qarabağda olması təhlükəsizlik sahəsində daha möhkəm zəmin yaratdı. Türkiyənin Azərbaycana dəstəyi Azərbaycanın regional diplomatiya təşəbbüslərini gücləndirdi və bu əməkdaşlıq Qara dəniz və Xəzər regionlarında yeni strateji layihələrə yol açdı. Digər tərəfdən, Rusiya ilə münasibətlər Azərbaycanın balanslaşdırılmış siyasət yürütməsinin zəruriliyini ortaya qoydu. Azərbaycanın Rusiya ilə Türkiyə arasında balanslaşdırılmış siyasəti regionda sabitliyin qorunmasına töhfə verdi, eyni zamanda Azərbaycanın öz maraqlarını mərkəzləşdirməyə imkan verdi. Türkiyə və Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı strateji münasibətləri və xarici siyasətlərini necə formalaşdırdıqlarını ortaya qoydu. Azərbaycanın qələbəsi regionda qüvvələr balansına və xarici siyasətə yenidən baxılması prosesinə təkan verdi. Türkiyə Azərbaycanla qardaşlıq və strateji tərəfdaşlıq bağlarını gücləndirərək hərbi, iqtisadi və mədəni sahələrdə əməkdaşlığı inkişaf etdirmiş və regionda fəal aktora çevrilmişdir. Bu prosesdə Türkiyənin geosiyasi çəkisi Qərbi Asiyadan Qafqaza doğru genişləndirdi.

Qarabağ zəfərindən sonrakı dövrdə Türkiyə ilə Rusiya arasındakı münasibətlər Azərbaycanın xarici siyasət prioritetlərində həlledici rol oynayır. Azərbaycan Türkiyə ilə strateji tərəfdaşlığını gücləndirir və Rusiya ilə balanslaşdırılmış münasibətləri inkişaf etdirir. Bu vəziyyət Azərbaycana nəinki regional, həm də global miqyasda daha müstəqil, səmərəli və pragmatik xarici siyasət aparmağa imkan verir.

Gələcək dövrdə də Azərbaycanın xarici siyasət prioritetlərində Türkiyə və Rusiya ilə olan münasibətləri önəmli yer tutacaq. Türkiyə ilə olan tarixi dostluq və qardaşlıq münasibətlərini həm xalqlarımız arasında həm də siyasi münasibətlər kontekstində yüksələn xətt üzrə inkişaf etdirilməsi vacib hədəflərdən biri olacaqdır. Rusiya ilə olan münasibətlərdə isə balanslaşdırılmış siyasət və ortaq hədəflər uğrunda əməkdaşlıq əlaqələri öz vacibliyi qoruyacaqdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan ilə Türkiyə arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi imzalanıb: [Elektron resurs] / Prezident.az – 15 iyun 2021. URL: <https://president.az/az/articles/view/52115> [23.01.2025].
2. Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin Aİ Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi və iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Brüsseldə baş tutan görüşünə dair məlumatı: [Elektron resurs] / Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi – 7 aprel 2022. URL: <https://mfa.gov.az/az/news/no16422> [23.01.2025].
3. Azərbaycan-Rusiya diplomatik münasibətləri: [Elektron resurs] / Prezident kitabxanası– URL: <https://files.preslib.az/projects/azerrus/a1.pdf> [23.01.2025].
4. Müharibə zamanı mülki şəxslərin müdafiəsi ilə bağlı Konvensiya (IV) // 12 avqust 1949 – Cenevrə: Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi, – 231s.
5. Yukarı Karabağ'da 44 günde gelen zafer: Türkiye-Azerbaycan kardeşliğinin nişanesi // – İstanbul: Prezident Administrasiyasının İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsi nəşriyyatı, 2021.

РАУФ ГУРБАНОВ

Докторант Бакинского Государственного Университета

**ВЛИЯНИЕ ОТНОШЕНИЙ ТУРЦИИ И РОССИИ
НА ПРИОРИТЕТЫ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА
ПОСЛЕ ПОБЕДЫ В КАРАБАХЕ**

Важно определить основные приоритеты внешней политики Азербайджанской Республики, чтобы успех, достигнутый после второй Карабахской войны, был постоянным и устойчивым. Особое значение во внешней политике Азербайджана имеют роль и влияние Российской Федерации и Турецкой Республики, которые являются давними игроками в регионе Южного Кавказа. Россия присутствовала в этом регионе на протяжении всей истории и принимала активное участие в происходящих процессах. Во время Второй карабахской войны моральная поддержка Турции Азербайджану и достигнутые ею успехи значительно увеличили ее влияние в регионе и сделали ее страной, имеющей право голоса в регионе. Это событие также привело к усилению влияния Турции в мировой сфере. В статье исследуются упомянутые аспекты внешней политики Азербайджана после победы в Карабахе.

Ключевые слова: Азербайджанская Республика, Турецкая Республика, Российская Федерация, внешняя политика, победа в Карабахе.

RAUF GURBANOV

PhD student at Baku State University

**IMPACT OF TURKEY AND RUSSIAN RELATIONS
ON AZERBAIJAN'S FOREIGN POLICY PRIORITIES
AFTER THE VICTORY OF KARABAGH**

It is important to determine the main priorities of the foreign policy of the Republic of Azerbaijan in order for the success achieved after the second Karabakh war to be permanent and sustainable. The role and influence of the Russian Federation and the Republic of Turkey, which are ancient actors in the South Caucasus region, in Azerbaijan's foreign policy is of particular importance. Russia has been present in this region throughout history and closely participated in the ongoing processes. In the Second Karabakh War, Turkey's moral support to Azerbaijan and the success it achieved greatly increased its influence in the region and made it a country that has a say in the region. This event has also led to the increase of Turkey's influence in the global sphere. The mentioned aspects of Azerbaijan's foreign policy after the Karabakh victory are studied in the article.

Keywords: Republic of Azerbaijan, Republic of Turkey, Russian Federation, foreign policy, Karabakh victory.

Məqalənin redaksiyaya daxil olduğu tarix: 23 yanvar 2025-ci il.

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 04 mart 2025-ci il.

Rəyçilər: t.ü.f.d. Kəmalə Nəcəfova, t.e.d. İbrahim Zeynalov.